

Fosen Vind AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 OSLO

Vår dato: 07.04.2017
Vår ref.: 201307851-45
Arkiv: 517
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Morten Henrik Kielland

Fosen Vind AS, Åfjord og Bjugn kommuner, Sør-Trøndelag - godkjenning av detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan for Storheia vindkraftverk

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til brev av 12.12.2016 med vedlagt detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan datert 9.12.2016 for Storheia vindkraftverk samt tilleggsinformasjon mottatt i brev datert 23.3.2017 vedrørende støy fra Storheia vindkraftverk og oppdatert detaljplankart for interne veger og oppstillingsplasser datert 3.4.2017

Saken er behandlet med hjemmel i vilkårene for detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) gitt i konsesjon 22.2.2016, post 5, 6 og 9.

Bakgrunn

Mottatte detaljplan og MTA omfatter bygging av vindkraftverket innenfor planområdet hjemlet i konsesjon datert 22.2.2016.

Storheia vindkraftverk skal bygges med følgende spesifikasjoner:

- Totalt installert effekt 288 MW
- 80 vindturbiner med effekt 3,6 MW, navhøyde 87 m og rotordiameter 117 m.
- Internveger (ca. 60 km) innenfor konsesjonsgitt plangrense. Tidligere vedtatte adkomstveier utgjør ca. 2 km.
- Kranoppstillingsplasser (ca. 1,7 daa) ved hver enkelt vindturbin.
- 33 kV kabelanlegg mellom vindturbinene og Storheia transformatorstasjon.
- Kabelskap for internt 33 kV kabelanlegg i vindkraftverket
- En 33/132kV transformatorstasjon i tilknytning til vindkraftverket med ytelse på 270 MVA.
- Midlertidig transformatorstasjon innenfor planområdet med ytelse 33/66 kV.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

- 132 kV luftlinje (ca. 1,5 km) fra Storheia transformatorstasjon til Åfjord sentralnettstasjon ved Garrabrekka.
- Ett servicebygg ca. 580 m² plasseres i tilknytning til transformatorstasjonen i tilknytning til vindkraftverket
- Nødvendige høyspennings 132 kV utendørs apparatanlegg og 33 kV innendørs bryteranlegg.

Detaljplan og MTA for adkomstvegen ble godkjent av NVE 29.5.2015 og bygging av denne ble påbegynt i august 2016. Detaljplan og MTA som herved søkes godkjent, omfatter vegger i vindkraftverket, vindturbinplasseringer, massetak, deponier og nettilknytning innenfor det konsesjonsgitte planområdet og nettilknytning til Åfjord sentralnettstasjon.

Planene er utarbeidet i kontakt med Åfjord og Bjugn kommuner, grunneiere, rettighetshavere og driftsgruppe sør i Fosen reinbeitedistrikt. Det har vært avholdt tre møter med Fosen reinbeitedistrikt, driftsgruppe sør, under arbeidet med MTA-planen og gruppen er gitt anledning til å komme med innspill. Behov for tilpasninger i anleggsperioden vil bli ivaretatt gjennom etablering av gjensidige rutiner for løpende informasjonsutveksling.

Planene viser revidert optimalisert plassering av vindturbiner og foreløpig linjeføring for interne veier fram til hver enkelt turbin innenfor det konsesjonsgitte planområdet for vindkraftverket. I framlagt plan er det satt av en arealbruksgrense (veikorridor) med bredde 100 m omkring foreløpig senterlinje i veg. Denne korridoren gir grunnlaget for videre detaljplanlegging og ytterligere optimalisering av linjeføring for å begrense inngrepene og best mulig terrengtilpasning av vegene. Bredden på interne veier blir 5 m med noe breddeutvidelse i krappe svinger og i kryss. Total vegbredde inkludert grøfter vil være ca. 10 m. Eventuelle skjæringer og fyllinger kommer i tillegg.

Ved hver turbin skal det opparbeides kranoppstillingsplass for lagring og montering av vindturbinene. Det opparbeides et gruslagt areal på opptil 2 daa ved hver vindturbin.

Fra turbinene legges 33 kV jordkabel fram til trafo. Kabelen graves fortrinnsvis ned i interne veier. Der kabelnettet ikke går helt inn til turbinen vil det bli behov for kabelskap. Skapene vil bli plassert i terrenget på en måte som begrenser synligheten i landskapet.

I planen er det satt av mulige arealer for massetak, deponier.

Ilandføring av vindturbiner skal skje ved Monstad kai i Åfjord kommune. Nødvendig myndighetskontroll for eventuell oppgradering av kai ved Monstad inngår ikke i dette vedtak og forutsettes godkjent av annen myndighet.

I planen inngår bygging av 1,5 km lang 132 kV kraftlinje mellom trafostasjonen i vindkraftverket og tilknytning til regional-/sentralnettet gjennom Åfjord sentralnettstasjon ved Garrabrekka.

Mottatt detaljplan og MTA for Storheia vindkraftverk har vært på begrenset høring til Åfjord og Bjugn kommuner, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Mattilsynet, Fosen reinbeitedistrikt og berørte parter dvs. frivillige regionale og lokale organisasjoner som har vært engasjert i saken tidligere.

Vedtak

Med hjemmel i konsesjonen datert 22.2.2016 post 5 og 6, godkjenner NVE fremlagte detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan datert 9.12.2016 for bygging av Storheia vindkraftverk med nettanlegg i Åfjord og Bjugn kommuner.

Med hjemmel i konsesjonens post 9, godkjenner NVE også fremlagte beregninger av støy- og skyggekast fremlagt i brev datert 13.3.2017 for bygging av Storheia vindkraftverk i Åfjord og Bjugn kommuner.

Vårt vedtak forutsetter at fremlagte planer er i samsvar med vilkår og forutsetninger gitt i konsesjonen.

Vilkår for godkjenning av detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan:

- Avbøtende tiltak knyttet til støy skal godkjennes av NVE før oppsetting av vindturbinene.
- Oversikt over skyggekastfølsomme fritidsboliger skal legges fram for NVE før oppsetting av vindturbinene.
- Endelig plassering og utforming av massetak og deponier skal framlegges for NVE for godkjenning før disse tas i bruk.
- Endelig avgrensning av arealbruken for internveier og oppstillingsplasser innenfor vedtatt arealbruksgrenser skal sendes NVE før anleggsarbeidene settes i gang.
- Detaljplaner for Storheia transformatorstasjon skal revideres godkjennes før denne skal bygges.
- Det skal framlegges plan for plassering og utforming av kabelskap for NVE før bygging
- Det skal innen ca. 20. januar og 20. april hvert år mens anleggsaktiviteten pågår, utarbeides et forslag til konkretisering av hvordan hensynet til hhv hekkende hubro og lom innenfor influensområdet til vindkraftverket skal ivaretas.
- Det skal etableres nødvendig dialog med Åfjord og Bjugn kommuner for å sikre hensynet til drikkevann.
- NVE forutsetter at den etablerte dialogen med driftsgruppe sør i Fosen reinbeitedistrikt videreføres gjennom utbyggingsprosessen og den senere driften av Storheia vindkraftverk.
- NVE skal orienteres om når anleggsarbeidet starter, ved viktige og/eller kritiske faser ved byggearbeidet og når anlegget blir satt i drift.
- Entreprenører skal gjøres kjent med MTA/detaljplan og dette vedtaket.
- Dersom virksomheten avdekker avvik som har medført, eller kan medføre betydelig skade på miljøet, skal dette umiddelbart rapporteres til NVE. Rapporteringen må også angi hvilke tiltak som er, eller vil bli iverksatt for å lukke avviket, hindre gjentakelser og avbøte mulige skader.

NVE vil følge opp anlegget med tilsyn med hjemmel i energiloven kapittel 10.

Det kan fra NVE bli stilt krav om ytterligere detaljering for hele eller deler av anlegget. Slike planer skal godkjennes av NVE.

Høring av planer

Fosen Vind har ved utarbeiding av detaljplan og MTA for Storheia vindkraftverk vært i kontakt med Åfjord og Bjugn kommuner, representanter for grunneiere, rettighetshavere og driftsgruppe sør i Fosen reinbeitedistrikt.

Planene ble sendt på høring 28.12.2016 og vi hadde innen høringsfristen mottatt skriftlige uttalelser fra Fosen Reinbeitedistrikt v/advokatfirmaet Brønner & Co DA, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Mattilsynet og Fosen Naturvernforening. En oppsummering av relevante kommentarer for dette vedtaket følger under:

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i brev datert 13.2.2017 følgende kommentarer til planene:

- Naturverdier bør merkes fysisk i terrenget før bygging starter.

- Det bør etableres rutiner for å unngå spredning av fremmede arter.
- De ulike anleggene lokaliseres primært med god avstand til vassdrag eller utformes slik at aktiviteten ikke medfører forringelse av vassdraget ved bruk av sedimentasjonsbasseng, oppsamlingsgrøfter eller voller for å hindre forurensende avrenning.
- Det bør etableres rutiner for å hindre forurensing ved uhell eller lekkasjer ved drift.
- Ny 132 kV kraftlinje mellom Åfjord sentralnettstasjon og Storheia transformatorstasjon krysser en registrert lokalitet med kystgranskog. Fylkesmannen anmoder om at det hogges så lite skog som mulig i denne for å begrense tap av leveområder for særegne lavararter og for å opprettholde mikroklimaet i lokaliteten mest mulig.
- Kraftlinja berører en MiS-figur. Hogsten i dette området må begrenses mest mulig.
- Konstruksjoner høyere enn 15 meter skal varsles før oppstart til Luftfartstilsynet.

NVE mener MTA-planen ivaretar de konkrete merknadene om merking av naturverdier og hogst fra fylkesmannen. Vi ber utbygger følge opp de mer generelle kravene til rutiner i forbindelse med anleggsaktiviteten.

Fosen Naturvernforening (FNF) kommenterer i brev datert 9.2.2017:

FNF fokuserer i hovedsak på utvidelsen av vindkraftverket, flere og større turbiner, økt støy og større influensområde. Dette mener de gir økte negative konsekvenser for landskap, biologisk mangfold, reindrift og INON-områder og Hildremvatnet naturreservat. FNF mener konsekvensene må utredes bedre og tillegges større vekt i utformingen av planene for vindkraftverket.

FNF er opptatt av at potensielle hekkelokaliteter må undersøkes og at undersøkelsene og hensynet også må omfatte artene kongeørn, havørn og fjellvåk. I tillegg er FNF opptatt av at det som følge av større turbiner må stilles krav til økte avstander mellom viktige hekkelokaliteter og naturtyper og vindturbiner (1000-1500 m) og at turbiner av hensyn til ulike naturverdier må fjernes.

NVE mener forholdet til nevnte naturverdier inngår i vurderingene knyttet til behandlingen av spørsmålet om konsesjon, ved vurderingen av endringene av konsesjonen samt ved OEDs klagebehandling (datert 15.2.2016). Tilstedeværelsen av disse naturverdiene har vært kjent og effektene er lagt til grunn for vurderingene da konsesjon ble gitt.

OED har satt konkret vilkår om buffersone på 800 meter for turbiner til den kjente hubro lokaliteten innenfor konsesjonsområdet for Storheia vindkraftverk. I tillegg er det satt vilkår om å søke å unngå bygging infrastruktur innenfor denne buffersonen. NVE bekrefter at MTA-planen ivaretar begge disse vilkårene.

OED har også satt vilkår om en tilsvarende buffersone på 100 meter til Hildremvatnet naturreservat samt vilkår om undersøkelser av hekkelokaliteter for truede og nær truede arter i planområdet for vindkraftverket og i influensområdet for vindkraftverket inne i reservatet. Disse undersøkelsene skal gjennomføres før anleggsarbeider kan iverksettes.

Vilkår 21 i anleggskonsesjon datert 22.2.2016 gir rammene for hva som ut over dette skal ligge til grunn for hensyn til fugl ved bygging av vindkraftverket og nettilknytning:

For- og etterundersøkelser av fugl

Det skal gjennomføres for- og etterundersøkelser av hubro, storlom, smålom og hønsehauk. Det forutsettes at forundersøkelsene og detaljplanleggingen omfatter eventuell bruk av hekkeplasser

for disse artene. Dersom det påvises hekkende hubro, storlom, smålom og høsehauk på hekkeplasser i vindkraftverkets influensområde, skal dette i størst mulig grad tas hensyn til i anleggsarbeidet med sikte på å minimere forstyrrelsene i den aktuelle perioden.

Vi viser til at vilkåret i konsesjonen stiller svært spesifikke krav i forhold til hvilke arter som skal inngå i forundersøkelsene og at det primært er hekkelokaliteter som er aktive det skal tas hensyn til i anleggsfasen. Ny kartlegging av hekkelokaliteter for de utvalgte artene ble gjennomført i 2014 av HINT. Innenfor vindkraftverkets influensområde ble det i tillegg til den kjente eldre hekkelokaliteten for hubro, registrert en lokalitet med hekkende smålom.

NVE viser til MTA kap 7.2 og tabell 11 og kan bekrefte at det er gjennomført omfattende kartlegging av rødlista plante- og dyreliv i influensområdet for vindkraftverket. Kartlegging og hensyn i forhold til andre arter ut over de som framgår av vilkår 21 er vurdert og ivaretatt i forbindelse med behandlingen av konsesjonen.

Dette kartgrunnlaget er unntatt offentlighet, men vi har ikke myndighet til å frigi dette materialet. Med henvisning til FNFs behov for tredjepartskontroll av disse registreringene, viser vi til høringsuttalelsen fra fylkesmannen som er regional forvaltningsmyndighet for naturmangfold.

NVE vil presisere at avstander mellom hekkelokaliteter og vindturbiner er regulert av gjeldene konsesjon og at en økning av disse avstandene eventuelt fjerning av vindturbiner, ikke er et tema for MTA. Basert på den kartleggingen som er gjort, mener NVE at utbygger har utarbeidet en detaljplan for plassering av vindturbiner og veger i tråd med forutsetningene om konkrete buffersoner slik det framgår av konsesjonen.

For FNFs merknader vedrørende støy viser vi til *NVEs vurderinger* under.

FNF ber avslutningsvis om oppsettende virkning.

NVE er usikker på hva det bes om oppsettende virkning for så lenge det ikke foreligger et formelt vedtak som gjør at bygging av tiltaket kan starte. Vi regner med at foreningen kommer tilbake til dette når det foreligger et vedtak for MTA.

Mattilsynet kommenterer i brev datert 3.2.2017:

Mattilsynet framhever tre vannverk som berøres ved bygging av vindkraftverket, - Grovliatnet som er reservevannkilde for Åfjord vannverk og to private vannverk i Bjugn kommune, Olden og Teksdal. Risikoen vil være størst for Grovliatnet. Mattilsynet mener det i MTA'en er tatt tilstrekkelig hensyn til drikkevannskildene, men understreker nødvendigheten av at utbygger oppretter en dialog med de tre vannverkseierne om eventuelle hendelser som kan være av betydning for drikkevannet.

NVE forutsetter at Fosen Vind etablerer nødvendig kontakt med vannverkseierne for å sikre hensynet til drikkevannskildene.

Fosen reinbeitedistrikt - driftsgruppe sør, v/ advokatfirmaet Brønner & Co DA kommenterer i brev datert 13.2.2017:

MTA-planen er ikke utarbeidet i samarbeid med Sørgruppen i Fosen reinbeitedistrikt og bærer preg av at den ikke har tatt hensyn til reindriftens behov. Det anføres at MTA-planen er i strid med OEDs konsesjonsvedtak og at dersom planen fastholdes må OED treffe nytt vedtak. Videre anfører Brønner & Co at som grunnlag for et nytt vedtak må det utarbeides en tilleggsutredning som legger til grunn at det vil bli kontinuerlig anleggsdrift, og at en plan som innebærer opphør av reindriften vil være i strid med folkerettens urfolks vern.

Vi viser til *NVEs vurderinger* om reindrift under.

NVEs vurderinger

Detaljplanen for Storheia vindkraftverk viser hvordan anlegget planlegges bygget og gir god oversikt over endringer i arealbruken sammenlignet med utbyggingsplanen som ble lagt til grunn i søknaden om konsesjon og konsekvensutredningene.

Formålet med en MTA er videre å sikre at det tas miljø- og landskapshensyn under bygging og drift av anlegget. Vurderingene i planen skal baseres på miljøinformasjon som er kommet frem i konsesjonsprosessen.

NVE mener at MTA for Storheia vindkraftverk er i tråd med vedtatt overordnet plan og at den i hovedsak fanger opp miljøutfordringene og legger gode miljømessige føringer for anleggsarbeidet.

Det er utarbeidet en egen designmanual for terrengbehandling og landskapstilpasning som gir gode føringer for anleggsarbeid og istandsetting. Denne ligger som vedlegg til MTA. Manualen gir god veiledning for videre detaljplanlegging, anleggsarbeid og istandsetting. NVE mener en slik prinsipiell tilnærming er god for store områder der det er vanskelig å gå inn i alle detaljer. I dette prosjektet vil etter vår vurdering gode løsninger fremmes lettere der målet defineres og ikke låses av detaljprosjektering i en tidlig fase. Etter NVEs vurdering utgjør designmanualen for utbygging av Storheia vindkraftverket tilstrekkelig verktøy for å sikre gode terrengutforminger i landskapet. Etter NVEs vurdering vil skissert gjennomføring av MTA og aktiv bruk av designmanualen, bidra til å redusere omfanget av terrenginngrep og gi et godt grunnlag for optimal landskapstilpasning.

Videre detaljplanlegging av anlegget

Veger og oppstillingsplasser

Foreløpige planlagte terrenginngrep, dvs. valg av veilinjer, utforming av oppstillingsplasser, massetak og deponier framgår av mottatte detaljplankart datert 3.4.2017. Dette plangrunnlaget er en videreutvikling av tilsvarende detaljplankartet (figur 7 s. 28) i MTA og innebærer en forbedret tilpasning av veger og oppstillingsplasser i forhold til terreng og landskap.

Konkrete endringer som følger av revidert detaljplankart for veg er datert 3.4.2017:

- Alternative tverrforbindelser er fjernet fra planene, med tilhørende arealbruks- og inngrepsgrense. Det søkes evt. en egen godkjenning av disse ved en senere anledning
- Optimalisert utlegg med senterlinje er brukt med arealbruksgrense 50 m ut fra senterlinje. Arealgrensen er tilpasset mot konsesjonsgrense og buffersone (100 meter) mot naturreservatet. Arealgrensen er også redusert mot en naturtype som veien vil gå helt inntil, men beholdt noen meter inn i naturtypen pga. topografien og grovt avgrenset naturtype.

Ifølge MTA er detaljplan for vegsystemet grunnlaget for et videre arbeid med optimalisering, der landskapsarkitekter hos både entreprenør og Fosen Vind deltar. Arbeidet innebærer m.a. videre optimalisering av horisontal- og vertikalgeometri, forankring til terrenget og stedvis senkning av veilinjen, samt optimalisering av vegkryss og oppstillingsplasser.

Detaljeringen av all infrastruktur vil kunne bli ytterligere justert i den videre detaljplanleggingen i byggefasen. Endelig utforming blir gjort i samarbeid mellom entreprenør, turbinleverandør og utbyggers MTA-koordinator ihht godkjent «*Håndbok for terrenginngrep og landskapstilpasning*».

MTA-planens arealbruksgrense er en 100 m brei plankorridor for interne veier. Innenfor denne skal det detaljplanlegges en veg med best mulig linjeføring slik at terrenginngrepene blir minst mulig. Ferdig veg skal ha 5 m brei vegbane og grøfter (totalt 10 m). I tillegg kommer nødvendig bredde for fylling og skjæringer. Videre detaljplanlegging vil avklare yttergrensene (inngrepsgrense/marksikringsgrense jf. kap 5.4) dvs. nødvendig arealbruk innenfor vedtatt korridor. Fosen Vind vurderer at videre optimalisering i all hovedsak vil komme innenfor angitt arealbruksgrense.

NVE vil presisere at ytterligere detaljplanlegging og endelig avgrensning av arealbruken innenfor vedtatt arealbruksgrenser skal sendes NVE for kontroll før anleggsarbeidene settes i gang. Vesentlige endringer fra godkjent plan dvs. inngrep utenfor gitt arealbruksgrense eller konflikter med avgrensinger mot viktige naturtyper eller buffersoner skal sendes NVE for godkjenning.

Massetak og deponier

I følge MTA vil en søke å oppnå massebalanse ved bygging. Detaljplanen har likevel markert flere mulige områder for massetak som skal tilpasses terrenget på best mulig måte.

NVE vil understreke behovet for å begrense omfanget av terrenginngrep og planens mål om massebalanse. Dette stiller krav til tett oppfølging av interne MTA-kontrollere ved videre detaljplanlegging og anleggsarbeid. Før eventuelle massetak tas i bruk skal disse detaljeres og godkjennes av NVEs miljøtilsyn.

Transformatorstasjon

I tilknytning til vindkraftverket skal det oppføres en trafostasjon med tre transformatorer, apparatanlegg, bryteranlegg samt øvrige tekniske installasjoner og ett servicebygg på ca. 580 m². Servicebygget vil inneholde kontrollrom, verksted/lager, garasje, oppholdsrom og garderobes med sanitæranlegg. I tilknytning til stasjonen blir det opparbeidet areal med plass for parkering av ca. 20 kjøretøyer.

Utformingen av Storheia transformatorstasjon er i MTA noe uklar. Omrisset av servicebygget som framgår av utenomhusplanen i vedlegg 6 stemmer ikke med plantegningene av det samme bygget i vedlegg 5. Det framgår slik sett ikke godt nok grunnlag for å vurdere innbyrdes plassering av bygningsmassen og disponering av arealet på den aktuelle tomta. Tegningsgrunnlaget viser heller ikke hvordan stasjonsområdet er tilpasset terrenget. Vedlegg 5 gir en god beskrivelse av arkitektoniske føringer for servicebygget. Vi savner tilsvarende føringer for utforming av transformatorstasjonen dvs apparatanlegget og stasjonsbygg.

NVE ber om å få tilsendt reviderte planer for Storheia transformatorstasjon til godkjenning før denne skal bygges.

Istandsetting

Innenfor planområdet er det svært lite vekstmasser. Det blir derfor desto viktigere å ta vare på og forvalte denne ressursen godt. I et landskap med mye bart fjell blir det også en utfordring å finne

alternative gode måter å dempe synligheten av skråninger av sprengstein. Designmanualen (*Håndbok for terrenginngrep og landskapstilpasning*) for vindkraftverket bør suppleres på dette punktet.

Tverrforbindelser

I en revidert plan mottatt 3.4.2017 er den skisserte tverrforbindelsen med redusert vegstandard til bruk i driftsfasen tatt ut av planen og vil bli omsøkt seinere dersom det blir aktuelt.

Naturmiljø

Det er i MTA satt overordna miljømål (kap 1.3) for bygging av Storheia vindkraftverk. I disse inngår det som et hovedprinsipp at det økologiske fotavtrykket i størst mulig grad skal minimeres. Det er utbyggers mål at Storheia vindkraftverk skal fremstå på en slik måte at det synes at det er tatt miljøhensyn.

NVE mener dette er positivt og at den framlagte MTA legger et godt grunnlag for å kunne nå dette målet.

I utformingen av vindkraftverket har en søkt å unngå gjøre inngrep i arealer med stor verdi for plante- og dyreliv. Det er gjort et omfattende arbeid med å samle eksisterende og ny kunnskap om hekkelokaliteter for fugl, rødlistearter, naturtyper/naturmiljø og vilt.

På grunnlag av vilkår 21 i konsesjonen er det i MTA tatt høyde for hensyn til hekkende fugl. Innenfor influensområdet til Storheia vindkraftverk er det i tillegg til en kjent hekkelokalitet for hubro, registrert hekkende smålom. De fuglefaglige anbefalingene fra HINT er at lom ikke bør forstyrres i hekkesesongen dvs. fra 20.4. til 31.8. og at det bør tas hensyn til hekkende hubro i perioden fra 1.2. til 30.9. I tilknytning til disse periodene anbefales det et forbud mot helikopterflyging nærmere enn 2 km fra hekkelokaliteten og 1 km for gravemaskin. Dersom terrengformasjoner fører til at helikopter eller anleggssted ikke er synlig fra hekkevannet, kan avstanden halveres.

Basert på funnene i forundersøkelsene er det i MTA avsatt restriksjonssoner for helikopter og bakkearbeid i forhold til registrerte hekkelokaliteter for de artene som inngår i det konsesjonsgitte vilkåret. I følge MTA skal det gjennomføres nye undersøkelser vårvinteren 2017 for å verifisere hekking av smålom og hubro i influensområdet for planen. Ved påvist hekking vil det bli etablert restriksjoner for bruk av helikopter og bakkearbeid i den antatt mest kritiske perioden for hekking. For smålom gjelder dette i perioden fra 1.5. til 30.6 og for hubro fra 1.2. til 30.9.

NVE mottok 7.4.2017 en konkretisering av hvordan hensynet til fugl skal praktiseres:

Før anleggsarbeidet starter gjennomfører vi kartlegging av hekkende lom i nærliggende vann, begrenset til områdene som er markert som hensynsområder for lom i MTA/detaljplan. (Disse markerte hensynsområdene bygger på gjennomførte forundersøkelser utført av HiNT/Nord Universitet). Utbyggers kartlegging av lom blir gjennomført så tidlig som mulig etter at isen er gått. Da er det sannsynlig å kunne påvise etablert lom med en realistisk feltinnsats, samtidig som det er gått kort tid siden etablering. Dersom det påvises hekkende lom skal det så langt det er praktisk mulig tas hensyn i anleggsarbeidet. I praksis betyr dette at bakkearbeid som er planlagt innenfor hensynsområder hvor det påvises lom, vil bli forsøkt flyttet til andre steder i vindparkområdet i den aktuelle perioden, og helikoptertrafikk vil bli forsøkt utsatt eller lagt utenom de aktuelle hensynssonene i hensynsperioden. I tilfeller der det oppstår store økonomiske eller tidsmessige konsekvenser å stanse/flytte anleggsarbeid fra hensynsområdene til annet område i vindparken, vil dette ikke være praktisk mulig. I slike tilfeller vil vi likevel

forsøke å ta hensyn så langt det er praktisk mulig. Det vil da bli gjort en konkret risikobasert vurdering slik at vi kan gjøre tilpasninger av anleggsarbeidet og på den måten redusere risiko for forstyrrelse av hekkende lom. Bygging av kraftledninger (Fosen Vind, Statnett og TEN) medfører bruk av helikopter i de periodene som mastene skal flys inn og monteres på fundament. De samme prinsippene for hensyn som er beskrevet over om bakkearbeid vil måtte praktiseres her også. Fosen prosjektene er store og komplekse, og gjennomføres innenfor et relativt kort tidsvindu. Det er mange entrepriser som nærmer seg kritisk linje, og det er avhengigheter i tidsplanene både mellom entrepriser til Fosen Vind, men også til Statnett og TEN.

NVE er enig i at den anbefalte restriksjonsperioden fra 20.4. – 31.8. for lom er romslig, men vi er ikke uten videre enig i at denne perioden skal ligge fast og avgrenses så mye som Fosen Vind foreslår i MTA.

Vi antar at anbefalingen fra HiNT er satt ut fra å skulle dekke ulike type variasjoner. Individuer av de nevnte artene går ikke til hekking alle år, de kan av ulike grunner mislykkes med hekkingen tidlig i sesongen, og de kan alternere mellom hekkelokaliteter. Denne variasjonen om, hvor og når individene hekker krever at eventuelle hensynsperioder settes på grunnlag av slike variasjonene. Det er etter vårt skjønn ikke tilstrekkelig å kartlegge ett år og bruke kun dette som et fast grunnlag for ivaretagelse av vilkåret om å ta hensyn til hekking.

Til fastsettelse av eventuell restriksjonsperiode har vi behov for en god faglig begrunnelse for den avgrensningen som skal gjøres, ut over at det forenkler gjennomføringen av anlegget. Mottatte konkretisering av program for oppfølging gir en bedre beskrivelse av hvordan Fosen Vind konkret planlegger å følge opp dette vilkåret. Vi vil understreke at for å kunne vurdere om en i tilstrekkelig grad tar hensyn til hekkelokaliteter er det vesentlig å ta hensyn tidlig i hekkesesongen i etableringsfasen dvs. før/når isen går av vannet. Vi savner i beskrivelsen eventuelle tiltak i forhold til å begrense/styre anleggsaktiviteten også i forkant av en eventuell «kjernetid» for på den måten å ta hensyn ved etablering av hekking. En eventuell hensynsperiode må minimum vare fram til ungene normalt er gått av reiret.

NVE forutsetter at Fosen Vind innen ca. 20. januar og 20. april hvert år mens anleggsaktiviteten pågår, utarbeider et forslag til konkretisering av hvordan hensynet til hekkende lom og hubro skal ivaretas. NVE er bevisst på at vilkåret om hensyn til hekkende fugl ikke er absolutt, - «det skal i størst mulig grad tas hensyn» og vil i vurderingen av hensyn i samråd med Fosen Vind søke løsninger som sikrer tilstrekkelig forutsigbarhet for gjennomføring av anlegget.

Reindrift

I brev fra Olje- og energidepartementet (OED) datert 4. mai 2016 til Fosen reinbeitedistrikt, Statkraft Energi AS og relevante myndigheter understreker departementet at virkninger for reindriften var den problemstillingen som var gjenstand for den mest omfattende gjennomgangen i departementets klagebehandling av vindkraftverkene på Fosen. Det ble i klagebehandlingen innhentet en vurdering fra folkerettskyndige, etter ønske fra reindriftsinteressene. Det ble også påpekt at departementet i klagebehandlingen, av hensyn til reindriften, gjorde flere endringer i konsesjonene med tilhørende vilkår.

Departementet påpeker videre at det synes å være bred konsensus i forskningsmiljøene om at aktiviteten som følger med omfattende anleggsvirksomhet kan være skadelig for reindriften i området. På denne bakgrunn mener departementet at god planlegging av anleggsvirksomheten og god informasjonsflyt mellom aktørene derfor er avgjørende for utøvelsen av reindriften. Departementet viser videre til at det følger av konsesjonsvilkårene at MTA skal utarbeides i kontakt med de berørte reinbeitedistriktene.

NVE viser til at konsesjonen som er meddelt Storheia vindkraftverk er endelig. Med bakgrunn i konsesjonens vilkår om MTA-plan og under henvisning til kontakten/dialogen mellom Fosen Vind og Sørgruppen i Fosen reinbeitedistrikt, jf. blant annet referat fra dialogmøter av 31. oktober 2014 og 14. april 2016, Fosen Vind sin redegjørelse av 29. april 2016 og MTA-planens kapittel 6, mener NVE at kontakten mellom Fosen Vind og Sørgruppen i Fosen reinbeitedistrikt i tilstrekkelig grad har oppfylt bestemmelsen om kontakt partene imellom. NVE forutsetter at den etablerte dialogen videreføres gjennom utbyggingsprosessen og den senere driften av Storheia vindkraftverk for å sikre forutsigbarhet for begge parter. Det framgår også av MTA at Fosen Vind vil søke å ta ytterligere hensyn til reindrift under anleggsperioden.

Med grunnlag i den kontakten som har vært mellom utbygger og reindriften og de tiltakene som er beskrevet i MTA for å ta hensyn til reindrift i anleggs- og driftsfasen, mener NVE at det tas tilstrekkelig hensyn til reindrift ved utbygging av Storheia vindkraftverk.

Endelig utbyggingsløsning

NVE konstaterer at antall turbiner og turbindimensjonene som inngår i MTA tilsvarer det som ble lagt fram i planendringssøknaden av 30.11.2015. I forbindelse med denne søknaden om å endre den installerte effekten fra 200 MW til 288 MW, utarbeidet Multiconsult en miljøvurdering der konklusjonen er at den nye utbyggingsløsningen ikke gir virkninger av vesentlig betydning eller endret konsekvensvurdering for noe fagtema.

Fosen Naturvernforening har flere kommentarer knyttet til endring i antall turbiner og turbinstørrelse i den endelige utbyggingsløsningen, og mener det må gjøres en konsekvensutredning av utbyggingsløsningen i MTA.

Det framgår av KE-notat 24/2010 *Bakgrunn for vedtak* datert 7.6.2010 (NVE ref.: 200700502-161) til den opprinnelige konsesjonen at Storheia vindkraftverk vurderes å medføre moderate virkninger for fugl, og at en utbygging ikke vil ha betydning for bestandsutviklingen for de ulike artene, herunder kongeørn. Ved OEDs klageavgjørelse av 26.8.2013 satte departementet vilkår om en 800-meters buffersone rundt en kjent hekkelokalitet for hubro, en 100-meters buffersone rundt Hildremvatnet naturreservat og vilkår om for- og etterundersøkelser av hubro, storlom, smålom og hønsehauk. Departementet konstaterte at Storheia vindkraftverk kan ha negative effekter for fugl, men fant ikke at det kunne pålegges andre avbøtende tiltak utover NVEs opprinnelige konsesjonsvedtak.

NVE godkjente søknaden om endring av installert effekt 23.12.2015. Vi la i vedtaket vekt på miljøvirkningene i vid forstand ikke blir endret sammenlignet med eksempellayout i opprinnelig konsesjonssøknad. Fosen Naturvernforening påklaget NVEs vedtak. Olje- og energidepartementet stadfestet NVEs vedtak 15.2.2016. Etter departementets vurdering medførte ikke den nye utbyggingsløsningen tilleggsvirkninger av betydning for miljø- og samfunn. NVE mener derfor det ikke er behov for ytterligere vurdering av virkninger av antall turbiner eller turbindimensjoner ved behandling av MTA.

Departementet uttaler videre i klageavgjørelsen av 15.2.2016 at dersom endelig utbyggingsløsning har klare avvik fra det som ligger til grunn for søknaden om endring av installert effekt av 30.11.2016, må dette vurderes i detaljplanen.

NVE konstaterer at to av de 80 turbinpunktene er endret sammenlignet med utbyggingsløsningen i søknaden datert 30.11.2016. Dette framgår av figur 7 (side 28) i MTA og innebærer at det er fjernet ett turbinpunkt ved Skjenstallheian nord for Grovlivetnet og ett turbinpunkt mellom Svanalona og Skjerlona øst for Lonen. Disse to turbinene er i utbyggingsløsningen i MTA flyttet til vestre del av planområdet og

plassert nord for Stornova. Det framgår av MTA at flyttingen av de to turbinene kan gi økt forstyrrelse for én registrert hekkelokalitet for kongeørn.

NVE viser til at kongeørn er en livskraftig art, og at det også i utbyggingsløsningen av 30.11.2016 var planlagt turbiner som kan medføre kollisjonsfare og forstyrrelse for kongeørn. Etter NVEs vurdering medfører ikke flyttingen av de to turbinene i MTA endrede virkninger av betydning.

Støy

I MTA er det beregnet støyvirkninger av den framlagte utbyggingsløsningen. Beregningen er gjort i WindPro med Nord2000 og kildestøyen fra turbinene er 107 dBA. Fire av de nordligste turbinene (nr. 1, 3, 4 og 5 jf. støykartet) er i beregningen satt i støyreduert modus med maksimal kildestøy 103,7 dBA. Beregningen viser at 30 fritidsboliger vil bli berørt av støynivåer over den anbefalte grenseverdien på L_{den} 45 dBA. Sju av disse vil få et støynivå over L_{den} 50 dBA. Det framgår av MTA at noen av disse bygningene antas å være bygg i utmark som ikke er reelle fritidsboliger. Før turbinene monteres planlegger konsesjonær å utarbeide en oversikt over status for byggene som vil få støynivåer over grenseverdien og legge fram forslag til avbøtende tiltak for godkjenning hos NVE.

Fosen Naturvernforening mener det er mange feilkilder med den nye støyutredningen, og ber om at det gjennomføres en tredjepartskontroll. De skriver at større turbiner vil gi mer lavfrekvent støy, og mener at infrastøy og lavfrekvent støy kan medføre helseplager. Naturvernforeningen mener det må gjøres nye beregninger hvor både lavfrekvent støy og infrastøy inkluderes, og settes støygrenser for infrastøy og lavfrekvent støy.

NVE konstaterer at det alltid vil være knyttet usikkerhet til støyberegninger og modellering av støyforhold ved vindkraftprosjekter. Ulike beregningsverktøy, valg av metode og valg av parametere/forutsetninger i modellene, herunder markdemping, vindretning og kildestøy, vil gi ulike bilder på støyforholdene. I beregningen av støyvirkninger for Storheia vindkraftverk som er lagt frem i MTA har tiltakshaver gjort flere konservative parametervalg. Når dominerende vindretning og andre reelle parametere legges til grunn, mener NVE det er sannsynlig at det faktiske gjennomsnittlige støynivået over året vil bli lavere enn det som er beregnet i MTA for Storheia vindkraftverk.

I følge støyberegningen som lå til grunn for NVEs konsesjon til Storheia vindkraftverk ble inntil 15 fritidsboliger berørt av støy over grenseverdien. NVE konstaterer at omfanget av støyvirkninger for fritidsboliger har økt sammenlignet med det som ble lagt til grunn på konsesjonstidspunktet. Samtidig har tiltakshaver siden den gang fått ny konsesjon med tillatelse til å øke den installerte effekten. NVE viser til at det i den gjeldende konsesjonen er satt vilkår om at støynivået ved helårsboliger og fritidsboliger ikke skal overstige den anbefalte grenseverdien på L_{den} 45 dBA. Dersom det vurderes som nødvendig for vindkraftverkets realiserbarhet at støynivået overstiger L_{den} 45 dBA ved bygninger med støyfølsom bruk, skal detaljplanen omfatte aktuelle tiltak for å avbøte virkninger ved disse bygningene. Når dette vilkåret blir oppfylt, mener NVE at støyvirkningene av utbyggingsløsningen som er lagt fram i MTA blir akseptable.

Avbøtende tiltak for bygninger med støy over grenseverdien er ikke omtalt i MTA. NVE vil derfor sette vilkår om at konsesjonær før oppsetting av vindturbinene skal utarbeide forslag til avbøtende tiltak knyttet til støyfølsomme bygninger med et beregnet støynivå over den anbefalte grenseverdien. Dersom noen av byggene med støynivåer over grenseverdien ikke vurderes å være støyfølsomme, skal dette begrunnes. De avbøtende tiltakene skal godkjennes av NVE før oppsetting av vindturbinene.

NVE kan ikke slutte seg til at lavfrekvent støy gir helseplager som beskrevet i uttalelsen fra Fosen Naturvernforening. Støy i frekvenser fra ca. 50 Hz til 200 Hz kan imidlertid være en del av lydbildet. Dette kan være en av grunnene til at støy fra vindkraftverk kan oppfattes som mer irriterende enn samme

støynivå fra enkelte andre kilder. Slike særegenheter ved støy fra vindkraftverk reflekteres gjennom at den anbefalte grenseverdien er strengere enn for andre typer støy, for eksempel veitrafikkstøy. Grenseverdien er satt på grunnlag av en forutsetning om hvor stor andel av befolkningen som irriteres av vindkraftstøy ved et gitt støynivå.

I Danmark er det en grense for lavfrekvent støy fra vindkraftverk, men ifølge en rapport som ble utarbeidet på oppdrag av Miljødirektoratet ville ikke denne verdien vært begrensende for norske vindkraftverk så lenge grenseverdien på L_{den} 45 dBA overholdes. NVE vil på dette grunnlag ikke kreve nye utredninger knyttet til lavfrekvent støy.

Skyggekast

I MTA er det oppgitt at én helårsbolig og 20 fritidsboliger berøres av teoretisk skyggekast over den anbefalte grenseverdien på 30 minutter/dag. For 16 av disse fritidsboligene overskrides også den anbefalte grenseverdien på åtte timer faktisk skyggekast/år. Konesjonær skriver at de vil gjøre tekniske tiltak på turbiner for å begrense faktisk skyggekast til under åtte timer per år og 30 minutter per dag for helårsboligen og reelle fritidsboliger.

I følge beregningen som lå til grunn for NVEs konsesjon til Storheia vindkraftverk ble 7-12 fritidsboliger berørt av teoretisk skyggekast over 30 timer per år og 30 minutter per dag. NVE konstaterer at omfanget av skyggekastvirkninger for fritidsboliger har økt sammenlignet med det som ble lagt til grunn på konsesjonstidspunktet. Samtidig har tiltakshaver siden den gang fått ny konsesjon med tillatelse til å øke den installerte effekten. NVE konstaterer at konsesjonær vil iverksette styringstiltak slik at faktisk skyggekastomfang ikke overskrider de anbefalte grenseverdiene på åtte timer per år og 30 minutter per dag. Etter vår vurdering er dette et egnet avbøtende tiltak for å overholde NVEs anbefalte grenseverdier for skyggekast. NVE vil sette vilkår om at konsesjonær skal legge fram en oversikt over hvilke fritidsboliger som blir omfattet av det avbøtende tiltaket. Dersom noen av byggene med skyggekastomfang over grenseverdiene ikke vurderes å være skyggekastfølsomme, skal dette begrunnes. Oversikten skal godkjennes av NVE før oppsetting av vindturbinene.

Ising og iskast

Fosen Naturvernforening skriver at de er bekymret for iskast og støy knyttet til ising. Forskning fra Sverige viser at ising i perioder kan føre til økt støynivå. Det er imidlertid begrenset kunnskap om størrelsen på problemet og om hvordan dette kan beregnes. Dersom det viser seg at støy knyttet til ising blir et vesentlig problem, vil NVE vurdere å be Fosen Vind om å gjennomføre tiltak. NVE viser for øvrig til konsesjonsvilkåret om vurdering av omfang av ising og risiko for iskast, og minner konsesjonær om at forslag til opplegg for varsling av iskast må være godkjent av NVE før idriftsettelse av vindkraftverket.

Forholdet til naturmangfoldloven

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§8-12 er vurdert i konsesjonsbehandlingen og sist i vedtak knyttet til endringer av installert effekt. Den innsendte MTA er innenfor de rammene som er vurdert i konsesjonen og tidligere vedtatt detaljplan/MTA. NVE har derfor ikke vurdert tiltaket som helhet etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 på nytt.

Ny kunnskap om hekkelokaliteter for fugl i 2014 har gitt forbedret kunnskap og mulighet for å ta hensyn til disse artene ved detaljplanlegging av og byggingen av kraftverket. Likeledes er det i planen beskrevet utvidete prosedyrer for detaljplanlegging som skal bidra til best mulig terrengtilpasning av anleggene. Under forutsetning av at disse hensynene tas vurderer vi at konsesjonsbehandlingen og de omsøkte endringene av detaljplan/MTA ivaretar forholdet til naturmangfoldloven §8 og §12.

Annet

For anlegg for produksjon av elektrisk energi med konsesjon etter energiloven, gjelder ikke krav om utarbeidet reguleringsplan, jf. plan- og bygningsloven § 12-1 tredje ledd, men anlegget må avklares mot kommuneplanens arealdel og eventuelle reguleringsplaner før anleggsarbeidet kan igangsettes. Slik avklaring kan enten skje gjennom planendring, ved at tiltakshaver søker om dispensasjon eller ved at Olje- og energidepartementet bestemmer at konsesjonen etter energiloven skal ha virkning som statlig arealplan. Byggesaksbestemmelsene i plan- og bygningsloven gjelder i det vesentligste ikke for tiltak etter energiloven, jf. byggesaksforskriften § 4-3 første ledd bokstav c. Bestemmelsene i plan- og bygningsloven om tekniske krav (§ 29-5) og krav til produkter (§ 29-7) med tilhørende deler av byggteknisk forskrift (TEK10) gjelder så langt de passer for tiltak med konsesjon etter energiloven.

Når anlegget er ferdig bygget, skal konsesjonæren sørge for at kommunen får tilsendt nødvendige opplysninger om tiltakets plassering, slik at det offentlig kartverket kan ajourføres, jf. byggesaksforskriften § 4-3 siste ledd og plan- og bygningsloven kapittel 2 om krav om kartgrunnlag og stedfestet informasjon.

NVE vil minne om at konsesjonær skal sende inn spesifikasjoner for elektriske anlegg og digitale kartfiler (Shape/SOSI-filer) for planområdet innen idriftsettelse.

NVE gjør oppmerksom på at tiltakshaver må sørge for å skaffe seg nødvendige privatrettslige rettigheter før anleggsarbeidene starter.

Vi ber tiltakshaver underrette grunneiere og rettighetshavere om dette vedtaket. Underretningen skal etter forvaltningsloven gi opplysninger bl.a. om klageadgang, klagefrist og retten til å se sakens dokumenter. Kopi av vedtaket skal følge underretningen. Kopi av underretningen skal sendes NVE.

NVE forutsetter at tiltakshaver varsler naboer iht. retningslinje for behandling av støy i arealplanleggingen (T-1442/2012).

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretningen er kommet frem, jf. forvaltningsloven kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til nve@nve.no.

Med hilsen

Ingunn Åsgard Bendiksen
avdelingsdirektør

Øyvind Leirset
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Advokatfirmaet Brønner & Co DA

Bjugn kommune

Fosen Naturvernforening

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Åfjord kommune